

Rapport
Projektbeställare: För- och grundskolenämnden
Projektledare: Utbildningsförvaltningen
Dnr: FGN 2020/0446

Datum: 2020-11-19
Version: 1.2

Utveckla en fortbildning i syfte att förstärka kompetensen kring undervisning i förskolan, särskilt riktad till pedagogisk omsorg.

Återrapport av uppdrag 24

Innehåll

1. Bakgrund.....	3
2. Syfte och mål	4
3. Genomförande.....	4
3.1 Genomförande och organisation.....	4
4. Utvärdering.....	5
4.1 Upplevda effekter av insatsen, deltagarenkät.....	5
4.2 Utbildningsförvaltningens analys	5
5. Referenser.....	6

I. Bakgrund

Förskole-och grundskolenämnden har i budget 2020 fått i uppdrag att utveckla en fortbildning för utförare av pedagogisk omsorg angående undervisningsbegreppet som nu finns med i den reviderade läroplanen för förskolan, Lpfö18.

Pedagogisk omsorg erbjuds i stället för förskola och vänder sig till barn i åldrarna 1-6 år. Pedagogisk omsorg ingår inte i skolväsendet utan är ett alternativ till utbildning i förskola och styrs, till skillnad från förskolan, inte av någon läroplan. Förskolans läroplan ska dock vara vägledande för pedagogisk omsorg. Det finns flera olika former av pedagogisk omsorg.

Österåkers kommun har 25 verksamheter i enskild regi inom pedagogisk omsorg som bedrivs i det egna hemmet (familjedaghem) och en verksamhet i kommunal regi som bedrivs i en särskild lokal som tidigare varit förskola med barn 1-6 år.

Att vara enskild utövare av barnomsorgsverksamhet innebär att man bedriver en verksamhet helt i egen regi utan koppling till den kommunala verksamheten. Verksamheten bedrivs inom ramen för ett eget företag/enskild firma och det finns således inget anställningsförhållande mellan kommunen och utföraren. Det innebär också att utföraren är sin egen chef. Verksamheten skall vara öppen för alla och ingår i kommunens samlade barnomsorgsutbud via kommunens hemsida.

Styrdokument som tillämpas i pedagogisk omsorg:

- FN:s Barnkonvention- Barnets rättigheter
- Skollagen (2010:800)
- Läroplan för förskolan (Lpfö18) ska vara vägledande
- Allmänna råd för familjedaghemmen
- Allmänna råd – diskriminering och kränkande behandling

Utbildning och erfarenhet hos personalen i pedagogisk omsorg skall vara sådan att en god pedagogisk verksamhet kan erbjudas. I förskola ska lämpligt antal legitimerade förskollärare finnas för att uppnå kraven enligt styrdokumentet. För pedagogisk omsorg bedöms utförarens utbildning, lämplighet och erfarenhet av arbete i barngrupp. Enligt skollagen ska det finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses (25 kap. 7 §).

Enligt skollagen (2010:800) ska barnets bästa vara utgångspunkt i all utbildning och annan verksamhet som rör barn. Detta gäller även pedagogisk omsorg. De bestämmelser som särskilt rör pedagogisk omsorg återfinns i 25 kap. 2 § skollagen. Pedagogisk omsorg ska stimulera barns utveckling och lärande.

Enligt Skolinspektionen granskningsrapport Barnens lärande i pedagogisk omsorg (dnr 400-2015:3323) erbjuds de flesta barnen i pedagogisk verksamhet en god verksamhet där de ges omsorg och trygghet och på så vis även förutsättningar att lära och utvecklas. Verksamheterna bedrivs dock under mycket olika förutsättningar och kvaliteten kan variera. Personalens kompetens lyfts ofta som en av de absolut mest avgörande faktorerna för barn och elevers lärande i förskola, pedagogisk omsorg och skola. Kraven på utbildning och erfarenhet hos de som arbetar inom pedagogisk omsorg är lägre och mindre preciserade än de som gäller för t.ex. förskolan.

I Österåkers kommun kommer utförare inom pedagogisk omsorg erbjudas en fortbildning i den reviderade läroplanen för förskolan där undervisningsbegreppet är i fokus.

2. Syfte och mål

Pedagogisk omsorg har inte samma krav på personalens utbildning och pedagogiskt innehåll i verksamheten som förskola. För att säkerställa att det finns personal med utbildning eller erfarenhet av barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet följer Utbildningsförvaltningen systematiskt upp och utvärderar kvaliteten samt utövar tillsyn i verksamheterna.

Syftet med denna fortbildning är att kompetensutveckla och fortbilda den befintliga personalen i pedagogisk omsorg.

Målet för fortbildningen är att samtliga utförare inom pedagogisk omsorg genomför utbildningen och implementerar de nya kunskaperna i sina verksamheter för att främja barnens utveckling och lärande. Pedagogisk omsorg är precis som förskolan en betydelsefull del i en likvärdig skola för alla barn, eftersom pedagogisk omsorg och förskola skapar förutsättningar för lärandet i skolan. En förväntad effekt av denna fortbildning är att öka likvärdigheten för alla barn i Österåkers kommun.

3. Genomförande

3.1 Genomförande och organisation

Sakkunnig förskola och Utvecklingsledare förskola samverkade och framställde en processinriktad fortbildning där deltagarna erbjöds både en teoretisk ingång och en praktisk tillämpning av undervisningsbegreppet. Med stöd av forskning och utbildningsteorier erbjöds utförarna för pedagogisk omsorg en tvåstegsutbildning där den första delen är en teoretisk ingång av undervisningsbegreppet, skollagen och förskolans läroplan. Andra delen av

fortbildningen är en uppföljning där deltagarna redovisar en praktisk tillämpning av undervisningsbegreppet kopplat till läroplanens mål. Fortbildningens andra del har ännu inte kunnat genomföras på grund av den rådande pandemin och Folkhälsomyndighetens skärpta allmänna råd.

4. Utvärdering

4.1 Upplevda effekter av insatsen, deltagarenkät

Hösten 2020 genomfördes en enkätundersökning för de deltagande i satsningens första del. Svarsfrekvensen är 100 procentig och svaren redovisas nedan.

Av 25 verksamma utförare inom pedagogisk omsorg valde 11 utförare att anta erbjudandet om fortbildning i undervisningsbegreppet vilket innebär att vi nådde ca 45% av verksamheterna.

De deltagande upplevde aktiviteten som mycket tillfredställande samt att föreläsarna var kunniga förmedlare av innehållet. Deltagarna upplevde att bemötandet väl tillfredställande.

Utvärderingen visar att de deltagande tar med sig ökad kompetens inom följande områden:

- Skillnaden på lärande och undervisning.
- Bekräftelse på det egna arbetet.
- Ökad kunskap inom ämnet.
- Ökad förtroendet med uppdraget kopplat till läroplanen.

Övergripande kommentarer: inspirerande, mycket professionellt, givande övningar, många tankeställare och konkreta tips, vägledning i hur man tänka när det gäller lärande och undervisning och hur man kan göra undervisning av flera olika situationer som uppstår under dagen.

Önskemål från deltagare var att ha fler liknande insatser för en ökad likvärdighet samt en reflektion om att utbildningen med fördel skulle kunna vara obligatorisk för alla utövare av pedagogisk omsorg.

4.2 Utbildningsförvaltningens analys

Utbildning och erfarenhet hos personalen i pedagogisk omsorg skall vara sådan att en god pedagogisk verksamhet kan erbjudas. I förskola ska lämpligt antal legitimerade förskollärare finnas för att uppnå kraven enligt styrdokumentet. För pedagogisk omsorg ska det enligt skollagen finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses (25 kap. 7 §). De förutsättningar pedagogisk omsorg har för att genomföra verksamheten har betydelse för barns utveckling

och lärande. Personalens kompetens och engagemang är den viktigaste faktorn för verksamhetens kvalitet. Kompetensen hör ihop med erfarenhet, utbildning, möjligheter till kompetensutveckling och tillgång till pedagogisk handledning (Prop. 2009/10:165 sid. 535).

Med bakgrund i deltagarnas odelade positiva respons på fortbildningens första del tolkar förvaltningen det som att det finns ett stort behov av utbildning riktad till målgruppen. Under insatsen framkom att läroplanen, som ska fungera som vägledande styrdokument, tillämpas med varierad förtrogenhet vilket tyder på att kvalitén i de olika verksamheterna skulle kunna bli mer likvärdig. I enkätsvaren utläses att verksamheterna har en hög mottaglighet och ett eget intresse av fortbildning.

5. Referenser

- Allmänna råd för familjedaghemmen
- Allmänna råd – diskriminering och kränkande behandling
- FN:s Barnkonvention- Barnets rättigheter
- Läroplan för förskolan (Lpfö18)
- Regeringens proposition 2009/10:165 - Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet
- Skollagen (2010:800)